O'ZBEKISTONDAGI MAXSUS SOG'LOMLASHTIRISH HUDUDLARI ME'MORIY-LANDSHAFT YECHIMLARINI XORIJIY TAJRIBA ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH

Azimova Dilrabo Akbarovna
Samarqand davlat texnika universiteti (SDTU),
Mustaqil izlanuvchi (PhD)

Annotatsiya

Maqolada O'zbekistondagi maxsus sog'lomlashtirish hududlarining me'moriy-landshaft yechimlari xalqaro tajriba bilan qiyosiy tahlil qilinadi. Tadqiqot obyekti sanatoriylar, davolash-profilaktika va reabilitatsiya markazlari, balneologik maskanlar hamda tog' va suvbo'yi rekreatsion majmualaridan iborat. Tahlilda tabiiy-iqlimiy sharoit, hududiy landshaft, funksional-rejaviy tuzilma, bino va ochiq makonlar aloqasi, suv hamda o'simlik resurslaridan foydalanish, ekologik samaradorlik, universal dizayn va milliy me'moriy xususiyatlar mezon qilib olindi. O'zbekistonning tog'li, tog'oldi, vodiy, daryo bo'yi va qurg'oqchil hududlari uchun alohida loyihaviy yondashuvlar asoslandi. Rogner Bad Blumau, The Chedi Andermatt, Yaponiya onsen an'analari va Chiva-Som misollari bo'yicha olingan xulosalar O'zbekistonning iqlimiy va resurs cheklovlariga moslashtirildi. Natijada terapevtik landshaft, iqlimga mos me'moriy muhit, funksional yaxlitlik, inklyuzivlik va resurs tejamkorlikni birlashtiruvchi milliy me'moriy-landshaft modelini shakllantirish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqildi. 2026-yilgi xalqaro qiyosiy tadqiqot kuzatuv va ochiq manbalardagi vizual materiallarga asoslangani, klinik natijalarni bevosita o'lchamagani alohida qayd etiladi.

Kalit so'zlar: sog'lomlashtirish hududi, me'moriy-landshaft muhit, terapevtik bog', sanatoriy, reabilitatsiya, biofilik dizayn, iqlimga moslashuv, universal dizayn, suvni tejash,

Аннотация

В статье представлен сравнительный анализ архитектурно-ландшафтных решений специализированных оздоровительных территорий Узбекистана и зарубежных стран. Объект исследования включает санатории, лечебно-профилактические и реабилитационные центры, бальнеологические комплексы, а также горные и прибрежные рекреационные объекты. В качестве критериев рассмотрены природно-климатические условия, тип ландшафта, функционально-планировочная структура, связь зданий с открытыми пространствами, использование водных и растительных ресурсов, экологическая эффективность, универсальный дизайн и национальные архитектурные особенности. Обоснована необходимость отдельных проектных моделей для горных, предгорных, долинных, приречных и засушливых территорий Узбекистана. Выводы по примерам Rogner Bad Blumau, The Chedi Andermatt, японским онсэн-комплексам и Chiva-Som адаптированы к местным климатическим условиям и ограничениям водных ресурсов. Сформулированы рекомендации по созданию национальной архитектурно-ландшафтной модели, объединяющей терапевтический ландшафт, климатически адаптированную архитектуру, функциональную целостность, инклюзивность и ресурсосбережение. Отдельно отмечено, что международное сравнительное исследование 2026 года опирается на наблюдения и визуальные материалы из открытых источников и не измеряет клинические результаты напрямую.

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

Ключевые слова: оздоровительная территория, архитектурно-ландшафтная среда, терапевтический сад, санаторий, реабилитация, биофильный дизайн, климатическая адаптация, универсальный дизайн, водосбережение.

1. KIRISH

Maxsus sog'lomlashtirish hududlari zamonaviy me'morchilik va shaharsozlikda tibbiy xizmat, reabilitatsiya, yashash va rekreatsiyani bir fazoviy tizimda muvofiqlashtiruvchi murakkab obyektlar hisoblanadi. Ular sanatoriylar, davolash-profilaktika majmualari, reabilitatsiya markazlari, balneologik maskanlar, mineral suv manbalari atrofidagi majmualar hamda tog' va suvbo'yi rekreatsion markazlarini qamrab oladi. Bunday obyektlarning sifati faqat binolarning funksional qulayligi bilan emas, balki tabiiy muhit, ochiq makonlar, mikroiqlim va landshaftdan qanday foydalanilishi bilan ham belgilanadi.

Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti yashil makonlarning ruhiy osoyishtalik, jismoniy faollik, ijtimoiy aloqalar hamda issiqlik, shovqin va havo ifloslanishi ta'sirini kamaytirish bilan bog'liq salomatlik foydalarini umumlashtiradi [3]. O'zbekistonda esa hududlarning tog'li, tog'oldi, vodiy, daryo bo'yi va qurg'oqchil landshaftlarga bo'linishi sog'lomlashtirish obyektlarini yagona qolip asosida loyihalashni samarasiz qiladi. Har bir hudud uchun relyef, mikroiqlim, suv ta'minoti, o'simlik qoplami va rekreatsion salohiyatga tayangan me'moriy-landshaft qarorlari talab etiladi.

Maqolaning maqsadi — O'zbekistondagi sog'lomlashtirish hududlari me'moriy-landshaft yechimlarini tanlangan xorijiy tajribalar bilan qiyoslash, ularning mahalliy sharoitda qo'llash mumkin bo'lgan tamoyillarini aniqlash va hududiy loyihalash bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqish.

Tadqiqot usullari va chegaralari

Tadqiqot tavsifiy-qiyosiy tahlil, tipologik guruhlash va me'moriy-landshaft tamoyillarini hududiy sharoitga moslashtirish usullariga asoslanadi. Tahlil mezonlari: tabiiy-iqlimiy sharoit va joylashuv; funksional tarkib va oqimlar; hajmiy-fazoviy kompozitsiya; bino–landshaft aloqasi; suv va o'simlik resurslari; ekologik samaradorlik; foydalanuvchi qulayligi; milliy-madaniy xususiyatlar. Ishda keltirilgan qiyosiy jadval statistik reyting emas, tanlangan obyektlar va ilmiy manbalarga tayangan sifat tahlilidir. Xorijiy obyektlar bo'yicha natijalar O'zbekiston hududlari uchun tayyor loyiha namunasi emas, balki moslashtirish talab qiladigan tamoyillar sifatida talqin qilinadi.

2. O'ZBEKISTON HUDUDLARINING TABIIY-LANDSHAFT VA ME'MORIY XUSUSIYATLARI

O'zbekistonning tabiiy-geografik xilma-xilligi sog'lomlashtirish hududlarining joylashuvi va ochiq makonlarini tashkil etishda hal qiluvchi omildir. Shu sababli hududlarni quyidagi besh landshaft tipida ko'rib chiqish maqsadga muvofiq:

Tog' va tog'oldi hududlari. Relyefning baland-pastligi, tabiiy o'rmonzorlar, nisbatan toza havo va panoramali manzaralar terrazalangan yechimlar hamda piyoda yo'laklari uchun imkoniyat yaratadi. Binolarni yer shakliga moslashtirish, kesish va to'ldirish ishlarini kamaytirish, mavjud o'simliklarni saqlash ustuvor bo'lishi kerak.

Vodiy va bog'-landshaft hududlari. Mevali bog'lar, kanallar, aholi punktlari va mavjud yashil tizimlar bilan aloqalar muhim. Ichki bog'lar, soyali xiyobonlar, himoyalangan hovlilar va suvni tejaydigan sug'orish yechimlari makonning asosiy tarkibiy qismlaridir.

Daryo va suv havzalari bo'yi. Suvga yaqinlik rekreatsion imkoniyatlarni kengaytiradi, biroq qirg'oq ekotizimini, suv sifatini va muhofaza zonalarini saqlash shart. Ochiq dam olish faoliyati hududning ekologik sig'imi va suvni muhofaza qilish talablariga muvofiqlashtiriladi.

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

Cho'l va qurg'oqchil hududlar. Yuqori harorat, kuchli quyosh radiatsiyasi, suv tanqisligi va changlanish ixcham qurilish, soyali maydonlar, shamoldan himoya, qurg'oqchilikka chidamli mahalliy turlar va kam sarfli sug'orish tizimlarini talab qiladi.

Tekislik va o'tish hududlari. Landshaftning nisbatan ochiq xarakteri shamol yo'nalishi, quyoshdan himoya, suv yig'ish va yashil maydonlarning uzluksizligini rejalashtirishni talab etadi; hududiy model aniq joyning tuproq va suv sharoitiga asoslanadi.

Mahalliy me'moriy an'analardagi ichki hovli, ayvon, ravoq, soyali galereya, suv havzasi va ko'kalamzorlashtirilgan ochiq makonlar issiq iqlimda qulay mikroiqlimni shakllantirishga xizmat qilishi mumkin. Bu elementlarni sanatoriy va reabilitatsiya muassasalarida qo'llashda sanitariya-gigiyena, xavfsiz harakatlanish, maxfiylik, universal dizayn va parvarish qulayligi bilan birgalikda loyihalash lozim. Rahimov va Uralovning landshaft arxitekturasi obyektlarini loyihalashga bag'ishlangan o'quv qo'llanmasi mahalliy nazariy-amaliy asoslardan biridir [7].

O'zbekiston misoliga oid ilmiy manbalarda M. Maxamova va D. Azimova Samarqanddagi sanatoriy holatini o'rganib, sog'lomlashtirish muassasalarida landshaft arxitekturasining ahamiyati va qulay muhitni shakllantirish masalalarini yoritgan [1]. Imomov va Berdikulov esa O'zbekiston iqlimida shifoxona hududlarini ko'kalamzorlashtirish, mikroiqlim, sanitariya sharoitlari va bemorlar dam olishi uchun kichik bog'larni loyihalash tamoyillarini bayon qilgan [2]. Bu tadqiqotlar landshaftni dekorativ bezak sifatida emas, balki muhitning funksional va iqlimiy tarkibiy qismi sifatida ko'rishga yordam beradi.

3. XORIJIY TAJRIBA: TANLANGAN OBYEKTLAR TAHLILI

Rogner Bad Blumau, Avstriya

Rogner Bad Blumau majmuasida organik hajmlar va rang-barang me'moriy shakllar tepalikli landshaft bilan bir butun kompozitsiya hosil qiladi. Rasmiy tavsifda kurortning spa markazi markaziy qismni tashkil etib, turar joy, cho'milish va ovqatlanish zonalari ochiq landshaft tomon tarmoqlanishi, shuningdek, o't bilan qoplangan tomlar va piyoda yo'laklari qayd etiladi [4]. Suv termal xizmat va rekreatsiyaning asosiy tarkibiy qismidir. O'zbekiston uchun muhim saboq — suv, bino va yashil hududni yagona tizim sifatida loyihalash; biroq suv tanqis hududlarda hovuzlar miqyosi va suv aylanishi suv balansi, qayta foydalanish va ekspluatatsiya sarfi bilan asoslanishi kerak.

The Chedi Andermatt, Shveytsariya

Shveytsariya Alp tog'laridagi The Chedi Andermatt misoli tog' landshafti, manzara va ichki-yopiq rekreatsion makonlarni bog'lashga qaratilgan. Xalqaro qiyosiy me'moriy kuzatuv ushbu obyektni Chiva-Som va MAYRLIFE bilan birga yorug'lik, material, biofilik yondashuv, ochiq makon bilan integratsiya va fazoviy tashkil etish mezonlari bo'yicha ko'rib chiqqan [6]. O'zbekistonning tog'li va tog'oldi hududlarida relyefni saqlash, terrasali joylashtirish, manzarali yo'nalishlar yaratish va mahalliy materiallardan foydalanish tamoyillari qo'llanishi mumkin.

Yaponiya onsen majmualari

Yaponiya onsen madaniyati geotermal issiq suv manbalari va tabiat manzaralari bilan bog'liq cho'milish makonlarini birlashtiradi. Yaponiya Milliy turizm tashkiloti onsen obyektlarida tabiiy manzara, ochiq havodagi vannalar, an'anaviy bog'lar va osoyishta muhitning ahamiyatini qayd etadi [5]. O'zbekistondagi mineral suv manbalari mavjud hududlarda ushbu tajribaning umumiy tamoyillari — tabiat bilan sokin muloqot, kichik bog'lar, suvdan maqsadli foydalanish — mahalliy hovli, ayvon va suv an'analari bilan uyg'unlashtirilishi mumkin. Yapon me'moriy shakllarini bevosita ko'chirish o'rniga mazkur fazoviy tamoyillarni moslashtirish lozim.

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

Chiva-Som Health Resort, Tailand

Chiva-Som tajribasi ochiq va yarim ochiq makonlar, piyoda harakatlanish, o'simliklar, suv hamda sog'lomlashtirish xizmatlari o'rtasidagi aloqani ko'rsatadi. Ekhaese va Salami tomonidan 2026-yilda chop etilgan qiyosiy tadqiqotda Chiva-Som, Avstriyadagi MAYRLIFE va The Chedi Andermatt terapevtik me'moriy strategiyalar, jumladan biofilik dizayn, yoritish, akustika, rejalashtirish, tashqi muhit bilan integratsiya, shaxsiylik va materiallar bo'yicha tahlil qilingan [6]. Mualliflar ochiq manbalardagi hujjatlar va vizual kuzatuvlardan foydalangan, bemorlarning birlamchi klinik ma'lumotlarini to'plamagan. Shuning uchun natijalar klinik davolash samaradorligining bevosita isboti emas, balki tiklanishni qo'llab-quvvatlovchi dizayn sharoitlariga oid kuzatuv xulosalari sifatida talqin qilinadi. O'zbekiston uchun tropik ekish assortimentini ko'chirmasdan, aromatik va mahalliy iqlimga mos o'simliklar, soyali yo'laklar hamda ochiq havodagi mashg'ulot zonalarini tashkil etish muhim.

4. O'ZBEKISTON VA XORIJIY TAJRIBANING QIYOSIY TAHLILI

Jadvalda O'zbekiston amaliyoti va tanlangan xorijiy misollar sakkizdan ortiq mezon bo'yicha jamlangan. U obyektlar o'rtasidagi statistik baholashni emas, hududiy loyiha uchun yo'nalish beruvchi sifat qiyosini aks ettiradi.

Taqqoslash mezoni	O'zbekiston tajribasi	Tanlangan xorijiy tajriba	O'zbekiston uchun taklif
Hududiy joylashuv	Tog', tog'oldi, vodiy, daryo bo'yi va qurg'oqchil hududlar	Tog', dengizbo'yi, o'rmon, mineral suv va termal manbalar atrofi	Joylashtirishni mahalliy tabiiy-rekreatsion salohiyat asosida belgilash.
Me'moriy-rejaviy tuzilma	Sanatoriy, davolash, yashash va dam olish binolari	Ko'p funksiyali, integratsiyalashgan sog'lomlashtirish majmualari	Davolash, reabilitatsiya, yashash va rekreatsiyani yagona tizimga birlashtirish.
Hajmiy-fazoviy yechim	Mahalliy sharoitga mos an'anaviy va zamonaviy binolar	Pavilonli, organik, terrasali va landshaftga moslashgan yechimlar	Relyef va tabiiy muhitga mos aralash kompozitsiyalardan foydalanish.
Landshaft arxitekturasi	Ko'kalamzorlashtirish, xiyobon, bog' va dam olish maydonlari	Terapevtik bog'lar, biofilik dizayn va tabiiy landshaft integratsiyasi	Terapevtik va funksional landshaft tizimini shakllantirish.
Suv elementlari	Favvora, hovuz, sug'orish kanallari va suv havzalari	Termal basseynlar, mineral suv havzalari va tabiiy manbalar	Suv balansiga mos, tejamkor va ekologik asoslangan yechimlar.

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

Taqqoslash mezoni	O'zbekiston tajribasi	Tanlangan xorijiy tajriba	O'zbekiston uchun taklif
Iqlimga moslashuv	Soya, ayvon, ichki hovli va ko'kalamzorlashtirish	Iqlimga qarab yopiq, yarim ochiq va ochiq makonlar	Passiv sovitish, soyali galereya, shamollatish va quyoshdan himoya.
O'simliklar tizimi	Mahalliy daraxtlar, butalar va manzarali o'simliklar	Mahalliy ekotizimga mos tabiiy va terapevtik o'simliklar	Qurg'oqchilikka chidamli, mahalliy turlarga asoslangan ko'p qatlamli ekish.
Ekologik samaradorlik	Suv va energiya sarfini optimallashtirish ehtiyoji mavjud	Resurs tejamkor texnologiyalar va ekologik dizaynga e'tibor	Suvni qayta ishlatish, energiya samaradorligi va yashil infratuzilmani kuchaytirish.
Foydalanuvchilar qulayligi	Davolash, yashash va dam olish ehtiyojlari	Universal dizayn, moslashtirilgan xizmatlar va multisensor muhit	Inklyuziv, ergonomik va psixologik jihatdan qulay muhit yaratish.
Milliy-madaniy xususiyatlar	Hovli, ayvon, ravoq, an'anaviy bog' va suv elementlari	Mahalliy materiallar va milliy me'moriy an'analar	Milliy elementlarni zamonaviy funksional va ekologik yechimlar bilan uyg'unlashtirish.

1-jadval. Sog'lomlashtirish hududlarining me'moriy-landshaft yechimlari bo'yicha qiyosiy tahlil

5. XORIJIY TAMOYILLARNI O'ZBEKISTON SHAROITIGA MOSLASHTIRISH

Tabiiy landshaft bilan uyg'unlik. Tog'li va tog'oldi hududlarida terrasali joylashtirish va panoramali yo'nalishlardan foydalanish, mavjud daraxtzor va relyef shakllarini saqlash; vodiy va suvbo'yi hududlarida mavjud yashil hamda suv tizimlari bilan ehtiyotkor integratsiyani ta'minlash.

Terapevtik landshaftni shakllantirish. Sokin bog'lar, aromatik o'simliklar maydonlari, turli tezlikdagi piyoda yo'laklari, dam olish nuqtalari va tabiatni kuzatish joylarini davolash, reabilitatsiya va jismoniy faollik dasturlari bilan bog'lash. Yashil makonlar salomatlik uchun muhim bo'lsa-da, aniq klinik ta'sir haqidagi xulosalar tegishli dalillarga asoslanishi kerak [3].

Suv resurslarini muhofaza qilish. Suv havzalari va dekorativ elementlarning maydoni mahalliy suv balansi asosida belgilanadi. Aylanma suv tizimlari, suvni tejovchi uskunalar va qayta foydalanish texnologiyalari kiritilib, tabiiy suv manbalari va qirg'oq ekotizimlariga bosim kamaytiriladi.

Ochiq, yarim ochiq va yopiq makonlar uzviyligi. Yil davomida foydalanish imkoniyatini oshirish uchun ichki hovli, ayvon, soyali galereya, pergola va shamollatiladigan oraliq zonalar davolash, yashash va rekreatsiya qismlariga bog'lanadi. Shovqinli faoliyat va sokin dam olish oqimlari bir-biridan rejalashtirish orqali ajratiladi.

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

Universal va inklyuziv dizayn. Piyoda yo'laklari xavfsiz, tushunarli va imkon qadar to'siqsiz bo'lishi; qiyaliklar, dam olish joylari, sanitariya xonalari va navigatsiya tizimi turli yosh va harakat imkoniyatlariga ega foydalanuvchilarni hisobga olishi kerak.

Energiya va material samaradorligi. Tabiiy shamollatish, quyoshdan himoyalash, energiya samarador uskunalar, uzoq xizmat qiladigan va mahalliy sharoitga mos materiallardan foydalanish ekspluatatsiya xarajatlarini va ekologik yukni kamaytirishga yordam beradi.

6. AMALIY TAKLIFLAR

1. Hududlarni tog'li, tog'oldi, vodiy, suvbo'yi va qurg'oqchil landshaft turlariga ajratib, har biri uchun alohida me'moriy-landshaft modelini ishlab chiqish.

2. Bino va inshootlarni tabiiy relyefga mos joylashtirish, kesish-to'ldirish ishlarini cheklash, mavjud daraxtzorlar va tabiiy suv manbalarini imkon qadar saqlash.

3. Davolash, diagnostika, reabilitatsiya, yashash, sport va sokin dam olish zonalarini o'zaro bog'langan tizimda tashkil etish; shovqin va harakat oqimlarini muvofiqlashtirish.

4. Terapevtik bog'lar, aromatik o'simliklar maydonlari, soyali sayr yo'laklari, turli darajadagi faollikka mos dam olish joylari va tabiatni kuzatish nuqtalarini landshaft tarkibiga kiritish.

5. Ichki hovli, ayvon, ravoq va soyali galereyalarni zamonaviy ergonomika hamda sanitariya-gigiyena talablariga mos yarim ochiq makonlar tizimiga aylantirish.

6. Suv havzalari va dekorativ elementlarni hududning suv balansi asosida loyihalash; suvni tejash, yig'ish va qayta foydalanish yechimlarini qo'llash.

7. Mahalliy iqlimga mos, qurg'oqchilikka chidamli va kam parvarish talab qiluvchi turlar asosida ko'p qatlamli ko'kalamzorlashtirish tizimini yaratish.

8. Piyodalar yo'laklarini davolash, reabilitatsiya va dam olish dasturlari bilan bog'lash; xavfsiz va to'siqsiz harakatlanishni ta'minlash.

9. Energiya samaradorligi, tabiiy shamollatish, quyoshdan himoya va ekologik jihatdan maqbul materiallardan foydalanish.

10. Majmualar samaradorligini ekologik, funksional, estetik, ergonomik, inklyuzivlik va resurs tejamkorlik mezonlarini birlashtiruvchi kompleks baholash tizimi orqali tekshirish.

7. XULOSA

Qiyosiy tahlil shuni ko'rsatadiki, sog'lomlashtirish majmuasining landshafti bezak vazifasi bilan cheklanmaydi: u mikroiqlimni tartibga solish, piyoda faolligini rag'batlantirish, sokinlik va tabiat bilan aloqani ta'minlash hamda davolash va rekreatsiya jarayonlarini bog'lashda qatnashadi. Rogner Bad Blumau suv va me'moriy kompozitsiya, The Chedi Andermatt tog' landshafti va hajmiy moslashuv, Yaponiya onsenlari tabiiy suv va osoyishta muhit, Chiva-Som esa landshaft, ochiq makonlar va sog'lomlashtirish funksiyalarini integratsiyalash tamoyillarini namoyon etadi. Ushbu tajribalar O'zbekiston sharoitiga tayyor shakl sifatida ko'chirilmaydi; ular mahalliy landshaft, suv balansi, iqlim va madaniy an'analarga moslashtirilishi kerak.

O'zbekiston uchun asosiy ustuvorliklar — tabiiy-geografik zonalarga mos alohida yechimlar ishlab chiqish; suv va energiyani tejash; mahalliy, qurg'oqchilikka chidamli o'simliklardan foydalanish; soyali ochiq va yarim ochiq makonlarni rivojlantirish; terapevtik bog'lar va qulay piyoda tarmoqlarini yaratish; milliy hovli, ayvon, ravoq va galereya an'analarini zamonaviy funksional, sanitariya va universal dizayn talablari bilan uyg'unlashtirishdir. Shuningdek, diagnostika, davolash, reabilitatsiya, yashash, sport va sokin hordiq zonalari yaxlit, ammo faoliyat shovqini va foydalanuvchi oqimlari bo'yicha puxta tashkil etilgan reja asosida bog'lanishi lozim.

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

Kelgusidagi izlanishlarda taklif etilayotgan milliy me'moriy-landshaft modelini turli iqlim va landshaft zonalaridagi amaldagi sanatoriylar misolida sinab ko'rish, foydalanuvchilardan ma'lumot yig'ish hamda mikroiqlim, suv sarfi, foydalanish qulayligi va ekologik ko'rsatkichlarni o'lchash maqsadga muvofiq. Bu qiyosiy me'moriy xulosalarni mahalliy loyihalash amaliyotida baholash va tekshirish imkonini beradi.

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Makhamova, M., Azimova, D. Forerunners of the Study and Analysis of the Basics of the Typology of Buildings and Elements of Landscape Architecture of Modern Wellness Centers. Tataloka, 2025, 27(1), 95–115. DOI: 10.14710/tataloka.27.1.95-115.
2. Imomov, M. R., Berdikulov, J. B. Principles of landscape architecture and design of small gardens of modern hospitals in the climate of Uzbekistan. International Journal on Orange Technologies, 2020, 2(12). https://doi.org/10.31149/ijot.v2i12.983.
3. World Health Organization, Regional Office for Europe. Urban green spaces and health: a review of evidence. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe, 2016. WHO/EURO:2016-3352-43111-60341. https://www.who.int/europe/publications/i/item/WHO-EURO-2016-3352-43111-60341.
4. Rogner Bad Blumau. Hundertwasser Architecture; Implementation of Friedensreich Hundertwasser's Philosophy. Rasmiy veb-sahifa. https://www.blumau.com/en/arrive-and-discover/architecture.html (murojaat sanasi: 07.11.2026).
5. Japan National Tourism Organization. How to Best Enjoy Japan's Onsen. Rasmiy veb-sahifa. https://www.japan.travel/en/guide/how-to-best-enjoy-onsen/ (murojaat sanasi: 07.11.2026).
6. Ekhaese, E. N., Salami, B. T. Exploring therapeutic architectural strategies as recovery-supportive design interventions in selected international sanatorium and therapeutic wellness facilities. Frontiers in Psychology, 2026, 17. DOI: 10.3389/fpsyg.2026.1830779.
7. Rahimov, K. D., Uralov, A. S. Landshaft arxitekturasi obyektlarini loyihalash. Toshkent: Sano-standart, 2015. 224 b. ISBN 978-9943-348-80-6.

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.